

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gl. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne eu-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Zakaj so liberalni Mladoslavenci odpadli?

Poslednjič smo razložili, kako so liberalni Slovenci pri nas staro složnost in edinost razdrli. Povedali smo, kako so odstopili od federalistične stranke, ter potegnoli med naše nasprotnike — nemške ustavake. Razložili smo tudi, kako so naši liberalci, posnemajè druge liberalce, začeli našo narodno duhovenstvo grditi, naše stare mnogozaslužne zagovornike pa n. p. Hermana, Bleiweisa itd. napadati. Po pravici se tukaj prašamo, zakaj? Kateri so bili oni močni (?) uzroki, da je brat zapustil brata in se z nasprotnikom pobratil zoper rojaka?

Nekateri pravijo, da so to storili iz golega sovraštva do sv. katoliške Cerkve, katerej so federalisti voljni pustiti samostojnost in krščansko izrejo otrok. Ali tega ne verjemo, poprek in brez izjemka. Le nekateri izmed njih so pravi puntarski paglavci zoper največjo dobrotnico narodov, zoper sv. Cerkvo. Še l. 1870 podpisali so: Radej, Srnec, Vošnjak, Dominkuš, Lenček, volilni oklic do Slovencev, kder pravijo: „možje iz naroda, vprašajte svoje srce! Ali hočete izrejati svoje otroke brez vere? Ali hočete, da bodo pozabili, da so Kristjani?“ Ako tedaj naši liberalci zdaj s hudobnimi besedami vero skrunijo in Slovencem kalijo dušni mir, budivši jim verske dvome, storijo to večjidel le iz grde sebičnosti. Zdajno udrihanje na sv. Cerkvo jim je le sekira, orodje, ali boben, s katerim hočejo Slovence slepiti in glušiti, da nebi pred časom zapazili, kam pes s taco sega. Uzrok ji-hovemu odpadu se nahaja neki drugod.

Vemo za ljudi, ki trdijo, da so liberalni Slovenci odpadli: iz nezadovoljnosti s staro federalistično stranko, češ da Herman, Bleiweis in njuna stranka Slovincem nič ni na boljše pomagala. Tudi ta uzrok ni na vse strani resničen. Kajti temu niso Herman in Bleiweis in njuni prijatelji krivi, ampak liberalci izmed Slovencev, Čehov in

Poljakov, ki so složnost federalistične stranke razdirali in nemškimi ustavakom vodo na mlin nape-ljavali. Ko bi vsi ti vselej složno postopali, tedaj bi že davno pri nas bolje bilo. Sicer liberalni Slovenci sami tožijo, da nam je od nemško-prusač-kih ustavakov toliko dobrega pričakovati, kakor golobu od jastreba, jagnetu od volka. Vošnjak sam je v dunajskem rajhsratu djel rekoč: „mi od blagoslovov ustave nismo dozdaj več pridobili, nego večje davke in večja bremena za vojsko.“ Ali čudno, zakaj pa so tedaj odpadli od nas, za-kaj so postali ustavoverci? Dobro vedó, da v tem rajhsratu ne opravimo ničesar in nikoli, ker so si Nemci že za naprej odmerili 3krat več po-slancev, kakor bi jim v primeri do Slavjanov šlo — in vendar so potegnoli med nam nasprotni usta-vake! Zakaj?

Ker drugega pravega uzroka ne najdemo, moramo reči, da so to storili iz gole gospod-stvaželnosti. Prvaki hočejo biti. Na prvih stolih bi radi sedeli. V ta namen so začeli To-mana, Bleiweisa, Hermana, Kosto . . . is stolov pometati, kamor je vrle može hvaležnost Slovencev posadila. Vse drugo, na primer žvekanje liberal-nih praznih besed, grdenje mešnikov in sv. Cer-kve, trobenje v ustavaški rog, to jim je le po-moček in orodje do zaželenega pravištva. In ta uzrok našega razpora utegne biti edino pravi. Kajti le ta nam pojasnuje vse; on nam da ključ do pravega spoznanja naših domačih preprirov. Ta nam pojasni, zakaj so l. 1868 že začeli blagega Tomana napadati, upljiv Novic in Bleiweisa ru-šiti. Hoteli so biti prvaki. Vsi Slovenci bi naj plesali, kakor bi jim Vošnjak in Zarnik piskala. Da ta namen dosežejo, jim je vsako sredstvo prav. Hlepenje po pravištvu je Mladoslavence tako zmotilo, da še niso čutili sramote, s pomočjo nem-škutarjev v dunajski rajhsrat laziti in vlesti. Ne-hotè so zašli med rogovileže zoper sv. Cerkvo in med nemške ustavake. Slovenski svet se je čudil, da so taki poprejšni federalisti in zagovorniki cer-

kvene samostalnosti skoraj v eni noči postali: ustavoverci in cerkveni rogovileži. — Toda napuh človeka zaslepi.

Da se v svojem mnenji o mladoslovenskih liberalcih nikakor ne motimo, to nam priča ravno izišla knjižura: Slovenci in državni zbor. Zvečinom najdemo v njej tiste govorne otrobe, katere so Vošnjak, Razlag, Pfeifer in Nabergoj v dunajskem rajhsratu vezali — Slovenci pa skoro popolnem pozabili. Predgovor z uvodom in konec, pa so natlečeni hinavskega natolcevanja, čudovito nespametnih predsodkov, pomot in laži. Ova knjižica nam razodeva vso ničvrednost liberalne slovenske stranke. Kajti tako nepoštenega orodja se posluži le človek, ki ima ničvredne namene in nakane. Krinka: vse za: narod, svobodo in omiko, krije le grdo pohlepnost po prvaštvu. Sodite bralci sami!

V predgovoru beremo: „napredna slovenska stranka je naslednica tistih blagih mož, ki so že pred 30 leti začeli na to delati, da bi naš narod postal duševno izobražen“. To pa ni resnično. Kajti pred 30 leti je začel blagi Bleiweis svoje Novice izdajati in nepozabljivi Slomšek „Blaže in Nežica“ pisati in „Drobtince“ nabirati. Ali še živi Bleiweis ostro graja in zmetuje mladoslovensko rogovilenje. In rajni Slomšek bi teško kedaj pisal: Sl. Naroda in Tednika priznaval kot svoje naslednike. Je tedaj le širokoustno bahanje, če se Vošnjak in jegova svojta sama Slovencem proglašuje kot naslednico Bleiweisa, Slomškega, Tomana

Na strani 3. nas boče pisatelj podučiti ali prav za prav nalegati: zakaj so Mladoslovenci odpadli in razpor napravili. Pravi zato, ker so l. 1870 papeža proglasila nezmotnega in vsled tega tudi pri Slovencih porodili novo politično, tako imenovano klerikalno stranko. Lažljivost onih besed kaže 2 resnična dogodka. Prvič: ostali smo Slovenci složni in edini še više leta dni po oklicu papeževe nezmotnosti. Kajti l. 1871 smo pri volitvah za deželni zbor složno in v dobri zastopnosti postavili svoje kandidate in razun v Mariboru povsod zmagali. Izvoljeni so bili še z geslom: vse za vero, dom in cesarja: Vošnjak, Dominkuš, Srnec zraven Adamoviča in Hermana. Drugič Mladoslovenci so že davno pred oklicem papeževe nezmotnosti na svoj političen odpad mislili in delali. Le na den še si niso upali. Leta 1861 so prvič z liberalnim Naprejem poskusili. Pozneje l. 1868 pobirali so za Narod denarjev tudi pri mešnikih. Vošnjaku je nek duhoven rekel; da se boji, da nebi Narod proti duhovnom začel pisati. Toda Vošnjak je vse tajil in trdil: „o to se ne bode nikdar zgodilo, tega nihče ne namerjava“. Toda drugod je pravil: „zdaj še nam je farjev in jihovih denarjev potreba, poznej bomo pa nad nje šli“. Tako je Vošnjak

govoril in postopal že l. 1868.*) Tedaj ni res, da bi papeževa nezmotnost razpor zakrivila. Novo proglašena verska resnica daja našim liberalcem le zaželeno priliko in sredstvo, da grdo bo svojega odpada pri Slovencih nekoliko pokrijejo.

Goropadno je to: kar beremo na str. 3: „papež je sklical l. 1869 višje duhovnike v Rim k cerkvenemu zboru in ta zbor je po napeljevanji in pritiskanji Jezuvitov sklenil novo versko načelo, da je papež nezmoten, da morajo vsi katoličani njemu slepo ubogati v vsem, kar on (papež) zaukaže, če prav v posvetnih rečeh, vere se ne dotikajočih.“

Ne moremo reči, česar je tukaj več, ali nemumnosti in nevednosti ali pa hudobije. Le to postavimo, da Vošnjaka ni sram posnemati judovskih in lutrovskih piscev. Prav po šegi teh versko-katoliško resnico krivo razlaga in iz nje grdo strašilo dela za Slovence, češ, da se bodo zdaj vsi papeža ustrašili in na ves glas vpili: o nezmotni Vošnjak! hvala tebi, da si nam oči odprl — vodi nas, reši nas strašnega papeža — držimo se trdno, drugače še nam utegne nezmotni papež cesarstvo podreti, posestva pobrati, ubogemu Vošnjaku pa volilno pravico pristriči. . . . Nekdajni ajdi so nauk o sv. Rešnem Telesu krivo razlagali. Pravili so, da Kristjani otroke kolejo in njih meso žrejo in kri pijejo. Vošnjak pa Slovence straši z izmišljenim tatermanom papeževe nezmotnosti! —

Na strani 5. veli knjižura: „klerikalci bi radi odpravili ustavo, po kateri ima ljudstvo pravico, svoj glas oddati in po svojih poslancih sklepati zastran vsakejakih postav, naloženja davkov itd.“ potem na str. 6: klerikalci so zakrivali razpor med Slovenci, oni so vtikali „vero“ med politiko, kamor ne gre“. Ali resnica se drugače glasi. Resnica je, da hočemo zdajno ustavo, katera po naših mislih za Avstrijo ne sodi, po postavni poti predružačiti, popraviti ali z boljšo nadomestiti. Vošnjak je gotovo že kedaj dobil črevlje, ki so ga tiščali. Ali je zdaj hotel bos hoditi. Gotovo ne, marveč črevlje je črevljarju nazaj poslal, da mu jih je popravil ali pa nove naredil.

Zastran vtikanja vere med politiko pa rečemo, da to ravno liberalci najbolj delajo. Liberalci in z njimi Vošnjak, Razlag itd. so na Dunaji imeli z vero in sv. Cerkvo največ opravila. Nasnovali so nam v edinosti z Luterani in Judi in frajmaurerji: nove verske postave. Tedaj ne mi, ampak liberalci vedno vtikajo vero med politiko, da oboje zmešajo. Mi se le branimo liberalnih napadov na vero in sv. Cerkvo.

„In zdaj mislimo, imajo naši bralci zadosti, da bodo sami spoznali, kje je pošteno delovanje za blagor katoliškega in vernega slovenskega ljudstva in kje nespodobna hinavščina. Sami bodo

*) Tudi Zarnik je l. 1868 pod (x + y) pisaril iz Hrvatskega in v „Slov. Gosp.“ obiral Tomana, Bleiweisa
Pis.

lahko spoznali in obsodili lažnjivost in obrekljivost onih, večidel dohtarskih gospodov in liberalnih njihovih časnikov, kateri binavsko pod krinko: svobode in omike, skrivajo svoje sebične namene ter poštenega slovenskega kmeta begajo in plašijo z izmišljenim strahom pred klerikalci — med tem ko jih druga ne goni, kakor brezmerina gospodstvaželjnost in pohlepnost po liberalnem prvaštvu na Slovenskem“.*)

Toda vse njihovo ropotanje nas ne straši in ne plaši celo nič. Nepremakljivi bodemo vselej stali za našimi izkušenimi voditelji, kakoršni so: Herman, Bleiweis, Kosta, Tonkli, Einšpieler. Vse za vero, dom in cesarja.

Gospodarske stvari.

Kako si napraviti dober višnjevce. (Weichselgeist). Vzame se steklenica, ki blizo tri firkelje drži. V njo se dene firkelj dobro zrelih višenj, katerim so se peceljni za dve tretjinki s škarkami prirezali pa ne izdri. Na nje se vsuje funt drobno stolčenega cukra in na to se vlije firkelj dobre stare žganjice bodi si vinske, slivne ali žitne. Prideno se lupine od jedne ali dveh pomoranč, pol lota indiških nagelčev (Gewürznelken), ravno toliko vanilje in cimeta. Na to se steklenica dobro zamaši in zmes v nji večkrat pretrese. V nekoliko dneh dobi žganjica lepo višnjevo barvo, pozgubi žganjičin duh, in se navzame duha pridanih dišav in okusa višenj. V dveh do treh tednih je pijača za rabo zrela in daje od časa do časa prijeten požirek.

Redko, plavo mleko daje malo smetane in malo masla in zarad tega nikdo rad ne kupuje krave, ktera ima modro, plavo mleko. Temu se pride v okom, ako se poda kravi posušeno listje regrata. (Löwenzahn leontodon taraxacum.)

Kako oleandre z dobrim vspehom zarezati. Pri hiši, kder lepe cvetlice v čislih imajo, so gotovo dobri ljudje doma. Med cveticami pa, ki z obilnim in prekrasnim cvetjem skozi brezcvetno poletje in noter do pozne jeseni nam veselje delajo, ni bolj hvaležne od mnogo- in dolgovetetečega oleandra. Gotovo toraj zasluži, da se zareja in množi, zlasti ker hitro raste in mali trud v kratkem obilo povrača. Kako se pa z dobrim vspehom zareja, naj bode tukaj na kratko razloženo. V ta namen se jemlje mladike tri ali štiri mesence stare, najboljši so tako imenovani vodeni izrastki, kakoršnih skoraj vsako večje oleandrovo drevesce več ali manj iz debla poganja. Kdar te mladike črevelj dolge zrastejo, se malo niže spodnjega kolena odrežejo, in peresce gori do tretjega kolena

otrebijo, da je deblo mladike do tje lepo gladko. Zdaj se vzame maselčna steklenica, ki pa nima preširokega žrela in se nalije s čisto deževnico ali potočnico. Studenčnica iz štern ni kaj dobra, ker ima dostikrat vsakovrstnih soli v sebi. Dalje se naredi iz voljnega to je mehkega voska valček za mezinco to je mali prst na roki debel in dolg. S tem valčekom se potem mladika pod spodnjimi peresi ovije, v steklenico vtakne na tri do štiri palce globoko v vodo. Z voskom se potem žrelo steklenice tako zatlači, da zrak ne more do vode. Tako zamašena steklenica se postavi na senčnat kraj in v dveh do treh tednih začne okoli spodnjega kolena bele korenine poganjati in v 8—14 dneh so dosti doraščene, da se more mladika, zdaj prav za prav že mlado drevesce, iz steklenice vzeti in v lonček z dobro, rahlo prstjo napolnjen previdno in skrbno presaditi. Pri presajanju iz steklenice v lonček je treba velike opaznosti, da se krljke korenine ne odlomijo in tako ves prejšnji trud ne vniči. Lonček se potem postavi na hladen senčnat kraj, se marljivo zaliva in mlad oleander se v kratkem prime in veselo raste. Drugo leto že dostikrat s krasnim cvetjem oko razveseljuje.

Mleko in žajfa dober pomoček zoper napihovanje goveje živine. Napihnjenemu živinčetu se vlije blizo 3 maselce mlačnega mleka, v katerem se je blizo $\frac{1}{4}$ funta narezane bele žajfe raztopilo. Pri tem se mora živini leva lakotnica s slamnatim rušelnom (Strohringel) močno drgati. V kratkem živinče zopet ozdravi. Tega pomočka se poslužujejo na Holsteinskem.

Trdo vodo v mehko spreobrniti. Trda voda se imenuje tista, ki iz apnenega kamenja priteka in ima apno v sebi raztopleno. Za pranje, polivanje in za druge obrtnijske namene taka voda ne velja. Temu se odpomaga, ako se taki vodi nekoliko salmiaka pride. To se tudi priporoča, kedar iz štern vodo jemljejo za polivanje rastlin, ki jih v loncih redimo. Namesto salmiakove soli, ki se kaj rada razkadi in se teško do hraniti, se more tudi salmiakovec (Salmiakgeist) rabiti. Mala žličica zadostuje na 3 firkelje.

Okoliranje dreves. Ta način požlahtnovanja se posebno tega meseca mora goditi. Zlasti breskve gre le na ta način požlahtnovati. Štirinajst dni po okoliranju se morajo vezi, s katerimi se je rana obvezala, odrezati, da rasti drevesa ne zadržujejo.

Kdor hoče sočivje po vrstah sejati naj dene seme v steklenico, jo z navadnim zamaškom zatakne, zamašek naj prevrta in v to luknjo naj vtakne gorje pero, skozi ktero bode seme teklo, kakor in kamor hoče.

*) Prosto po kujižuri stran 96.